

אבלות שיעור ג' - יום ראשון דאורייתא לרמב"ן

תורת האדם שער האבל - ענין האבלות

וחכמי הצרפתים ז"ל השיבו אם כן היאך אמרו הלכה כדברי המיקל
באבל והלא בשל תורה הלך אחר המחמיר, וכל שכן ביחידמיקל ורבים
מחמירין שהיה להם לעשות כדברי הרבים.

...

ומה שפסקו הלכה כדברי המיקל באבל, יש לומר מפני שלא מצאו
מחלוקת שבאבל אלא בשל דבריהם, כגון במקצת שביעיככולו,
ובנטילת צפרנים, ובבא ממקום רחוק משלשה ואילך אם מונה עמהן,
ובשמועה רחוקה. וכללו של דבר בדקדוקיסופרים שהחמירו על עיקר
אבלות תורה

...

למה יהא הלכה כדברי המיקל באבל בשל תורה. ושמא מפני שאין
דעתו של אדם אוננת מספק ולבו נמשך אחר השמחה

תורת האדם שער הסוף - ענין ההספד

המאבד עצמו לדעת אין מתעסקין עמו לכל דבר. ר' ישמעאל אומר
קורין עליו הוי נשלח הוי נשלח. אמר לו ר' עקיבא הניחהו בסתמא אל
תכבדהו ואל תקללהו. אין קורעין ואין חולצין ואין מספידין עליו אבל
עומדין עליו בשורה ואומרים עליו ברכת אבליים מפני שהוא כבוד
לחיים. כללו של דבר כל שהוא כבוד לחיים הרבים מתעסקין עמו וכל
שאינו כבוד לחיים אין הרבים מתעסקין עמו. ונראה לי דאין קורעין
לכבוד קאמר, אבל קרובים הראויים להתאבל קורעים דקריעה חיובא
הוא. ואם תאמר זה שאינו עושה מעשה עמך פטורים ממנו, אף הם
לא ינהגו עליו אבילות, והאיך עומדים עליו בשורה ואומרים עליו ברכת

אבלים אם אין נוהגין עליו אבילות. ולא מצינו אלא בהרוגי בית דין (סנהדרין מ"ו ב') אין מתאבלין אלא אוננין. והרמב"ם ז"ל כתב שאין נוהגין עליו אבילות כלל.

תורת האדם שער הסוף - ענין מי שמתו מוטל לפניו

כיון שהקרובים מסיחין את לבם מעסק הקבורה כל כך על ידי אונס זה, ואפילו יחשבו כאוננים ליאסר בקדשים ומעשר שני אפילו יהיה שם אונס כזה אעפ"כ אין לאסרם בבשר ויין, שהרי ביום מיתה מותרין בבשר ויין לאחר הקבורה אף על פי שאסורין בקדשים ובמעשר שני כל היום לכולי עלמא מן התורה מטעם אנינות אפילו לא נטמאו בקבורתו

רמב"ן ויקרא פרשת שמיני פרק י

כך אמרו בגמרא במשקין (מו"ק כד א) אבל שלא פרע ושלא פרם חייב מיתה, שנאמר ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לאתפרומו ולא תמותו, הא אחר שלא פרע ושלא פרם חייב מיתה. וכל זה כדרך האסמכתות בתלמוד. ואין פריעה ופרימהבאבלות אלא מדברי סופרים, או שיהיה יום ראשון הלכה למשה מסיני נלמד מן האנינות כפי דעת הגאונים

...

והנה משה הזהיר כאן לאהרן שלא יפרע ושלא יפרום, כי היא מצוה נוהגת בו לדורות שהוא הכהן הגדול. אבל בניו שהיומשאר הכהנים, לא היו רשאים להקריב ביום הזה כי היו אוננין, ואונן שעבד חלל, והיו חייבים להטמא לאחיהם, וכן היו רשאים או חייבין לפרוע ולפרום, ומשה הזהירם מכל זה הוראת שעה

טור יורה דעה הלכות אבילות סימן שצח

והרמב"ן האריך בו מאד וסיוסדבריו נמצינו למדים שאבילות יום ראשון
שהוא יום מיתה וקבורה מן התורה

תורת האדם שער האבל - ענין האבלות

עד כאן השיגה דעתנולתרץ דברי הגאונים ז"ל וללמד עליהם זכות.
ועכשיו למדנו לפי המדה הזאת שאבלות יום ראשון כשהוא יום מיתה
וקבורה אבלותו מן התורה

תורת האדם שער הסוף - ענין מי שמתו מוטל לפניו

ההיא לא קשיא מידי דהכי קאמרינן אבילות דהכא בעידנא דאכתי לא
חיילא עליהאבילות הוא דאקילו ביה רבנן, ואע"פ שבמקום אחר אסרו
עליו לשמש כדי שיהא מפקח על עסקי קבורתו, כאן התירו,
אבלמשחלה עליו אבילות לא אקילו בה, ומשום קילותא דקמי סתימת
גולל לא אתי לזלזולי באבילות דעיקר שבעה, דלעולם ימיאבילות
מסתימת גולל ואילך חמורים הן ממי שמתו מוטל לפניו בכל דיניהם,
ומקילתא לחמירתא לא גמרי אינשי.

תורת האדם שער האבל - ענין האבלות

באלו הקילו עליו מפני שהוא טרוד בעסקי המת ומוטל עליו לקברו
ולילך עמו מעיר לעיר, ואם באתלהחמיר עליו בחליצת סנדל ומנעל
ועטיפת הראש אף עסקי המת נפסדין בכך, לפיכך לא החמירו עליו
באלו. וכן במלאכהאינו בדין לאסור עליו מלאכת קבורתו של מת, והלא
אפילו לאחר קבורה מגלה את ראשו לכבוד הרבים, כל שכן לכבוד
המתוהרבים המתעסקים עמו והנושאים במשאו
וכן נראה עוד שעיקר אבלות מן התורה אינו אלא בעידונין כגון רחיצה
וסיכה ותשמיש ושמחה ותפלין שהם פאר ותכבוסותוספורת דשמחה

הם, ואבלות כשמה שלא יתעסק בדברים של שמחה אלא בדברים של
אבלות, וזהו אנינות שבלב שממנולמדו שלא יתעסק בדברים של
שמחה, אבל מנעל וסנדל ועטיפה אינן מן התורה, שלא אמרה תורה
לענות ולצער נפשו מנוהגשל כל העולם, לפיכך הקילו באלו עד שיקבר

חידושי הרא"ה מסכת ברכות פרק ב - היה קורא
מיהו באבלות איכא אחריתי דלא מחיבי עד אחר קבורה, הלכך לאהוי
אבלות דאוריתא אלא יום מיתה וקבורה.